

Kako se privadiš letenja

Marjan
Strojan

Ni čas za slavčkov ljubkovanje:
pot je nasuta, plot brez dil –
nasmeh škrbín, ki skoznje, nanje
zida dan, gradi april;
kjer komaj kdaj se v zaporedju
delo z leti prepozna
v novih njivah, v ptičjem petju,
med amplitudami snega;
kjer, kot po zvezdah ločiš zimo,
zveš iz meščevih oblin,
da dež diši zdaj po aprilu,
jesenski dež kot naftalin –

ko v noč koncertnih abonmajev,
ko ni več marec, ni še maj,
lahko dvanajstega po mlaju
pustimo vrata na stežaj
ter beremo še z večjo vnemo
z balkonov, z okenskih polic,
kaj letos na sosednjem bregu
nam piše maj glede kresnic,
in kdaj, zračunano po mrazu,
gre hruška v rod, zacvete gozd,
kdaj s frat pokuka Janko Glazer
in iz poseke Robert Frost.

PISMO Kaj sem postorila
v tem jutru? Predvsem –
ne velikih vprašanj!
Vstala, zaspala, pomila od kosila?
Mogoče –, po dolgem času lep dan.
Mraz je spet. Hiša – gora ostankov
nedokončanih opravil.
Na policah sonce, kozarci vloženi cigančkov,
vršičkov, čebulic, domačih zdravil.
Hrast . . . je ponoči spet tolkel ob streho.
Grede so v gnoju, iz grape vali
se kakor iz čajnika: teloh prilezel
je v suši do praga čez prazne cevi.

Kako bi ti rekla, ko greš na pot . . . led je,
ivje po strehah, med okni še mraz;
potem pa robidnice, vlaki, poletje –
a v mescih so leta, stoletja ta čas.
Vsekakor, vsekakor zdaj vsak nekaj išče:
lisice, sinice, ljudje, otročad,
pospravljat, iztepat, gret, zračit stranišče
in če je voda, po možnosti prat –
prat, saj se je zima v kopalnico skrila,
zaprla za sabo dver, pipe, odtok
in se zarila v star kup perila,
v rjuhe zavita kot mrtev otrok.

Spod v hosti po smrekah rohni in razsaja,
spet skopam družino, spravim se v red!
ker tam dol, moj ljubi, se nekaj dogaja
in tisto je staro

stotisoče let.

1984

KAKO
SE PRIVADIŠ
LETENJA

Povedal bom, kako to gre.
Najprej ti, v snežnih zametih, visoko v hribih
poči guma. To se zgodi blizu tvojega doma,
a zelo daleč od vulkanizerja.
Malodane sedeš na avtobus, ki ne pride
in ki ga tudi nimaš s čim plačat.
Peš se podaš, z levim prednjim kolesom
pod roko (ali tako nekako) v dolino.
Popoldne prispeš v na primer oddaljeno
kulturno in industrijsko središče Litija,

oddaš kolo Zdravcu, ki ga že od mladih
nog nisi videl in ki je, medtem ko si ti
odrasel, odštudiral, dobil otroke, se poročil
in postal voznik osebnega avtomobila –
postal vulkanizer.

Potem se nekaj časa nič ne zgodi.

Končno pade noč.

Greš k ženi od Zdravca, ki ga ni doma.

Rečeš, če je že popravljeno, da bi rad kolo.

Doma sta tudi dva Zdravcu podobna otroka

in pes, ki misli, da si prišel, da bi kradel.

Žena pojasni psu, da se moti.

Otroka igrata šah. Čez pet minut

odpelje zadnji avtobus v oddaljene

gorske kraje, ki so – bolj ko nimaš denarja

za karto in bolj ko se bliža ura odhoda –

vse dlje.

Žena kliče Zdravca v gostilno. Zdravc pride. Avtobus odpelje.

Vzameš svoje, adijo Zdravc,

petintrideset jurjev? Nimam.

Potem se sred noči odpraviš na pot

in še bolj sred noči med zameti

sedeš pred partizanski spomenik

na levem odcepu od glavne ceste,

od koder se pot prične strmo

vzpenjati navkreber. Prižgeš

zadnjo cigareto. Tu so Nemci

postrelili petindvajset članov

nekega nesrečnega odreda. V črni

noči te stiska pri srcu, če bi kakšnega

srečal. V soju zadnje cigarete se,

vsakič ko potegneš, rdeče zasvetijo

njihova imena. Spodaj pod njimi

šumi voda. Še dobro uro hoda,

feltna in guma vse težja, vsakič

za petindvajset kil. V mislih si

ponoviš pot: ovinek-sèm-tja-gor-not...

Idealna noč za letenje.

Potem se dvigneš, z gumo na hrbtu,

razprostreš roke nad dolino,

zajadraš čez smreke in med gorskimi vrhovi

dosežeš svoj cilj.

PISMO Kako je kaj s tabo? Imaš tudi ti
 tak čuden občutek, če avgusta sneži?
 Mene to moti, čeprav ni dokaza,
 da je najine ribe vrag vzel od mraza.
 Včasih sem mislil, da so v vsem neke meje.
 A kdo bi to vedel: – – poglej azaleje,
 pa tudi limone! Kaj vem, kaj jih jebe,
 včasih so rasle kar same od sebe.
 Bo pa verjetno res nekaj narobe,
 če gre polagoma vse skup po gobe . . .
 Ne vem, kdo je s kom, kadar sva sama;
 a občutek imam, da je nekaj med nama,
 nekaj med nama, kar mi govori,
 da tisto, kar je, nisva ne jaz ne ti.

1979

NA LIDU Pusti. Ne jemlji! Imaš, kar si dal:
 do konca pesem, pesmi kot zvezde v potoku.
 Nekdo jo bo nosil na rokah, jemal.
 Svoj poraz počastiš s slavolokom.

Ne jej! – plesen v kruhu, v medu strup!
 Jeva se, kot je morje Benetke; – – –
 a hvali nesrečo, blagoslavljalj obup;
 celo to že vse drugo odtehta.

Ljubimca sva. Ostaneva. Od glave do pet.
 Ker, kdo naj glavo s petami pomerja?
 Kadar sem s tabo, stoji medzvezdni promet,
 in muza pri naju večerja.

1984

Zapriva knjigo, oče.
 Naj ugasne tvoja jeza.
 Naj zvodeni strup vic.
 Človek je iz železa.

Ne bom stoletja gnil
z učenimi poeti.
Ne Cerber, Had, ne Vrag – rja
požre me z leti.

Mogoče manj boli.
Mogoče nas manj gane.
A tudi tu . . . šeol, šeol!
za leve in Kristjane.

1979–1987

ES WAR Godna v spanju, v pečkih zrela
EINMAL brajda z vinom zadiši.
Bolj kot v letah izabela
noč nanagloma zori.

V krogih kanje, v gobjem risu
vse bolj manjkajo poti,
vsaka zase kakor ose
zvezde pikajo v oči.

Bolj nagosto kot omela
zvoki včerajšnjega dne
mrzlo sedajo na čela
bukev in žare.

V mrak sezidan čez nebese,
v ladjah gozdnih katedral
kakor jelen brez telesa
vstaja mesečev opal.

Es war einmal, es war einmal.

1984